

Konya İlinde Dış Mekân Süs Bitkileri Üretiminin Brüt Kar Analizi*

Yusuf ÇELİK¹, Zuhâl KARAKAYACI¹, Ahmet Tuğrul POLAT²,
Ahmet EŞİTKEN³

¹: Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Selçuklu, Konya.

²: Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Selçuklu, Konya.

³: Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü, Selçuklu, Konya.
yucelik@selcuk.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Abstract

Bu çalışmanın amacı, Konya ilinde dış mekân süs bitkileri üretiminin brüt kar analizini yapmaktır. Araştırmanın ana materyalini, Konya ilinde faaliyette bulunan 16 işletmeden anket yöntemi ile elde edilen birincil veriler, konu ile ilgili yapılmış çalışmalar ve ilgili istatistikler oluşturmıştır. Araştırma sonuçlarına göre Konya ilinde dış mekân süs bitkileri Türkiye genelindeki gelişmelere paralel olarak gelişme eğilimine girmiştir. Son 10 yılda ilde dış mekân süs bitkisi üreten işletme sayısı % 50 oranında artmıştır. Yapılan brüt kar analizinde, ibrelî dış mekân süs bitkilerinden *Pinus nigra* (karaçam), *Cedrus libani* (sedir) ve *Picea pungens* (mavi ladin) için yıllık ortalama brüt kar 1.870,84 TL, 2.698,75 TL, 3.241,94 TL ve brüt kar marjı ise % 56,25, % 64,92, % 71,65 olarak tespit edilmiştir. Yapraklı dış mekân süs bitkilerinden ise *Aesculus hippocastanum* (atkestanesi), *Prunus cerasifera* (süs eriği) ve *Acer negundo* (akçağaç) için yıllık ortalama brüt kar 4.883,40 TL, 6.960,17 TL, 3.166,45 TL ve brüt kar marjı ise % 77,09, % 83,71, % 66,65 olarak tespit edilmiştir. İncelenen işletmelerde üretilen dış mekân süs bitkilerinin, Konya ilinde üretimi yapılan diğer tek yıllık ve çok yıllık tarımsal ürünlere göre daha karlı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dış mekân süs bitkileri, değişen masraf, brüt kar, Konya ili.

The Gross Profit Analysis of Outdoor Ornamental Plants in Konya Province

Özet

The aim of this study is to analyse the gross profit of outdoor ornamental plants in Konya province. The main materials for the study consist of primary data obtained by questionnaire from 16 enterprises in Konya, relevant studies and statistics. Over the last decade, the number of enterprises produced the outdoor ornamental plants have risen by 50% in Konya. According to the gross profit analysis, annual average gross profits for coniferous outdoor ornamental plants such as *Pinus nigra* (pine), *Cedrus libani* (cedar) and *Picea pungens* (blue spruce) were determined 1,870.84 TL, 2,698.75 TL, 3,241.94 TL and their gross profit margins were 56.25%, 64.92%, 71.65% respectively. Annual average gross profits for deciduous outdoor ornamental plants such as *Aesculus hippocastanum* (chestnut), *Prunus cerasifera* (plum) and *Acer negundo* (maple) were found 4,883.40 TL, 6,960.17 TL, 3,166.45 TL and their gross profit margins were 77.09%, 83.71%, 66.65% respectively. It was observed that the outdoor ornamental plants are more profitable than the annual and perennial plants in the Konya province.

Key Words: Outdoor ornamental plants, variable cost, gross profit, Konya province.

1. Giriş

İnsanlar yaşamları boyunca bir taraftan zorunlu ihtiyaçlarını karşılayarak hayatlarını sürdürürken, diğer taraftan da gelir düzeylerindeki artışa paralel olarak yaşam kalitesini yükseltmek için alternatif arayışlar içinde olmuşlardır. Yaşam kalitesi farklı insanlar için farklı anlamlar ifade etmektedir. Bireysel olarak "sağlık ve mutluluk, refah", mekânsal olarak ise "iyi bir yer" tanımlarını içermektedir (Dissart ve Deller, 2000). İç ve dış mekân alanlarının düzenlenmesinin ortaya çıkardığı sosyal prestij ve sağlık etkisinin oluşturduğu

yaşam kalitesi ve konut alanı memnuniyeti, insanları ilk çağlardan günümüze kadar iç ve dış mekânları planlama ve düzenleme eğilimine yöneltmiştir. Son yüzyılda, dünya genelinde ve özellikle gelişmiş ülkelerde kentleşmedeki gelişmelere paralel olarak dış mekânların düzenlenmesi, insanların yaşam kalitesini artırmada önemli bir politika aracı olarak görülmüştür. Kişi başına düşen yeşil alan miktarı, bugün için gelişmiş ülkelerde bir standart olarak da kullanılmaktadır. Gerek bu standardı yakalamak, gerekse artan çevre sorunlarını azaltmak için kentlerde ve yaşanan yakın çevrede yeşil dokuyu artırma

*Bu çalışmanın verileri Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından desteklenen "Konya'da Dış Mekân Süs Bitkileri, İç Mekân Süs Bitkileri, Kesme Çiçekler Ve Çiçek Soğanları Yetiştiriciliği Yatırımlarına Yönelik Fizibilite Çalışması" adlı çalışmadan alınmıştır.

çabaları beraberinde dış mekân süs bitkilerine olan talebi artırmıştır (Ay, 2009). Bu gelişmeler sonucunda, dış mekânların düzenlenmesi bir taraftan uzmanlık alanına dönüşürken, diğer taraftan da önemli bir ekonomik sektör olma özelliği kazanmıştır. Çevresel düzenlemelerde yoğun olarak süs bitkilerinin kullanımı ise tarımsal faaliyet kapsamında süs bitkilerinin önemini artırmıştır.

Estetik, fonksiyonel ve ekonomik amaçlarla üretilen dekoratif bitkilere süs bitkileri denmektedir (Ay, 2009). Süs bitkileri dört ana grupta incelenmektedir. Bunlar; dış mekân süs bitkileri, iç mekân süs bitkileri (saksılı salon bitkileri), kesme çiçekler ile soğanlı ve yumru lu bitkilerdir (Yazgan vd., 2005). Dış mekân süs bitkileri genellikle park ve bahçelerde, estetik ve fonksiyonel amaçlar gözetilerek kullanılmaktadır.

Dünyada süs bitkilerinin kültüre alınıp yetiştirilmesi çok eski zamanlara uzanmasına karşın, bitkisel üretim sektörü içinde ekonomik anlamda bir alt sektör olarak ortaya çıkması, üretim, pazarlama, istihdam gibi kavramların bu sektörün bir parçası olmaya başlaması 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başlarına rastlamaktadır. Gelişmiş ülkelerde büyük kentlerinin (örneğin ABD’de New York, İngiltere’de Londra, Almanya’da Berlin, Fransa’da Paris, Hollanda’da Amsterdam, Japonya’da Tokyo) yakınlarında ticari süs bitkisi yetiştiriciliği ağırlıklı olarak kesme çiçek üretimi ile başlamış ve iç ve dış mekân süs bitkileri gibi faaliyet alanlarına doğru genişleyerek hızlı bir büyüme göstermiştir. Süs bitkileri sektörü II. Dünya Savaşının yaşandığı 1940’lı yıllarda, gerek sektörel büyüme gerekse araştırma geliştirme faaliyetleri için durağan bir dönem olmuş ve sektör tüm dünyada neredeyse yok olma noktasına gelmiştir (VonkNoordegraaf, 1998). 1950’li yıllarda süs bitkileri sektöründe gelişmeler yeniden başlamış ve özellikle gelişmiş ülkelerde artan talebe bağlı olarak uygun iklim koşulları olan bölgelerde yaygınlaşmıştır. Süs bitkileri üretiminin sektörel bir yapıya dönüşmeye başlamasıyla, bu sektörle ilgili araştırma geliştirme faaliyetleri önem kazanmış ve günümüzde kullanılan temel bilgilerin bir kısmı bu dönemde üretilmiştir (Karagüzel vd., 2010).

Türkiye’de süs bitkileri sektörünün gelişmesi dünyadaki gelişmelere paralel olarak 1940’lı yıllarda kentleşme olgusunun hızlandığı İstanbul’un Adalar ve Yalova ilçeleri çevresinde baş-

lamış olup daha sonra 1970’lerde İzmir’de, 1980’lerde Antalya’da ve 1990’lı yılların başlarında da kısmen Adana ve Muğla illerinde gelişmeye başlamıştır. 1970’li yıllarda çiçek yetiştiriciliği bu bölgelerde sebze üretiminin yanında alternatif ürün olarak yer almıştır. Türkiye’de ticari süs bitkisi yetiştiriciliği, dünya genelinde olduğu gibi ağırlıklı olarak kesme çiçek üretimi ile başlamış ve iç ve dış mekân süs bitkileri üretim alanlarına doğru genişleyerek büyüme göstermiştir (Titiz vd., 2000).

1980’li yıllarda süs bitkileri üretimi yeni bir döneme girmiştir. Sektörün büyümesi ihracat teşvikleri ve çoğaltma materyali ithaline kolaylık getiren uygulamalar 1985 yılına kadar sınırlı kalmış, bu yıldan sonra ise sektörle ilgili tüm faaliyet alanlarında çok hızlı gelişmeler yaşanmıştır. Türkiye’de bu dönemde Antalya ilinde kesme çiçek üretiminde ileri teknolojiye dayalı kurulan seralarda artan üretimin ihracatı ile sektör yeni bir ivme kazanmıştır. Süs bitkileri ihracatındaki artışa bağlı olarak ortaya çıkan kar, bu sektöre yönelik üretici algı ve yaklaşımını değiştirmiştir. Nitekim ilgili istatistikler incelendiğinde, Türkiye’de 2000’li yılların başında 15,1 bin hektar düzeyinde olan süs bitkileri üretim alanları 2013 yılında 45.125,78 dekaraya yükselmiştir. Dış mekan süs bitkileri üretim alanları ise 2000 yılında 5.914 dekar iken 2013 yılında 32.421,2 dekaraya ulaşmıştır (Anonim 2014).

Türkiye’de süs bitkileri sektöründe en hızlı değişim dış mekân süs bitkilerinde yaşanmıştır. 1990’lı yıllardan sonra başta metropolleşen illerde çevre düzenlemeleri amacıyla kamu kuruluşlarının artan dış mekân süs bitkileri talebi ve diğer taraftan yine bu illerde yapılan büyük sitelerin ve bireysel konutların çevresel düzenlemelerinde dış mekan süs bitkisi kullanımının tercih edilmesi iç talebi artırmıştır. Dış talep olarak ise Türk inşaat şirketlerinin Kafkas ülkeleri ve Orta-doğu’da yaptıkları inşaat alanlarının çevresel düzenlemelerini Türkiye’den temin ettikleri dış mekân süs bitkileri ile düzenlemeleri bu ülkelere yapılan ihracatı artırmış ve bu gelişmeler de dış mekân süs bitkileri üretim alanlarının artmasını sağlamıştır.

Gelişmiş ülkelerde genelde özel sektör tarafından yürütülen dış mekân süs bitkileri üretimi, Türkiye’de Orman Bakanlığına bağlı Orman Fidanlıkları ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına bağlı Üretim İstasyonları, Araştırma

Enstitüleri ve özel sektör tarafından yapılmaktadır. Dış mekân süs bitkileri üreten özel sektör kuruluşları genelde Marmara Bölgesi (Yalova, Kocaeli, Bursa) ile Ege Bölgesinde (İzmir) yoğunlaşmışken, son yıllarda birçok ilde üretim alanları oluşmaya başlamıştır (Eşitken vd., 2012a).

Konya ili bulunduğu coğrafi konum ve sahip olduğu doğal kaynaklar nedeniyle Türkiye'de hızlı gelişen ve nüfus büyüklüğü bakımından 7. sırada yer alan illerden biridir. Konya ilinin sahip olduğu coğrafi ve ekolojik koşullar yanında, ayrıca önemli batı ve doğu metropol illerinin kavşak noktasında bulunması, ilde özellikle dış mekân süs bitkileri sektörünün gelişip, büyümesine olanak sağlamaktadır. Konya ilinde açık alanlarda ilin ekolojik ve coğrafik yapısı nedeniyle dış mekân süs bitkileri ve çiçek soğanları üretiminin rasyonel olduğu tespit edilmiştir (Eşitken vd., 2012). İlde dış mekân süs bitkileri üretim alanı 1.207 dekar olup, Türkiye dış mekân süs bitkileri üretim alanının % 3.72'sini oluşturmaktadır (Anonim, 2014). İlde dış mekân süs bitkileri talebini karşılamak amacıyla üretim yapan küçük ve orta büyüklükte işletmeler bulunmaktadır.

Türkiye'de süs bitkileri sektörünün gelişim durumunu makro istatistik verilerle genel olarak ve alt sektörler itibariyle inceleyen çalışmalar bulunmaktadır (Özen vd., 1998; Anonim 2001; Taşcıoğlu 2003; Sayın ve Sayın 2004; Yazgan vd., 2005; Yılmaz 2009; Zencirkıran ve Gürbüz 2009; Ay 2009; Anonim, 2010; Karagüzel vd., 2010; Temel 2011; Subaşı vd., 2012). Fakat süs bitkileri sektöründe üretilen ürünlerin maliyet ve karlılık analizini yapan birkaç lisansüstü tez çalışması dışında araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada Konya ilinde dış mekân süs bitkilerinin brüt kar analizi ile sektöre ve literatüre katkı yapılması amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Yöntem

Çalışmanın ana materyalini Konya ilinde dış mekân süs bitkileri üretimi yapan işletmelerden anket yöntemi ile elde edilen veriler, ikincil verilerini ise ilgili istatistikler ve yapılmış araştırmalar oluşturmuştur. Araştırma verileri 2010-2011 üretim dönemini kapsamaktadır.

Konya ilinde dış mekân süs bitkisi üretimi yapan işletmelerde, üretim alanının % 50'sinin ibrelili dış mekân süs bitkilerine, % 40'ını yapraklı dış

mekân süs bitkilerine ve % 10'unu ise çalı grubu bitkilere ayırdıkları belirlenmiştir. Çalı grubu bitkilerin çeşit olarak fazla olması ve üretim yapan işletmelerde bu gruba ait verilerin bulunmaması nedeniyle, maliyet analizi ibrelili ve yapraklı dış mekân süs bitkilerini temsil edecek bitkiler için yapılmıştır. Bu kapsamda işletmelerde üretimi en fazla yapılan ibrelili dış mekân süs bitkilerinden *Pinus nigra* (karaçam), *Cedrus libani* (sedir) ve *Picea pungens* (mavi ladin), yapraklı dış mekân süs bitkilerinden ise *Aesculus hippocastanum* (atkestanesi), *Prunus cerasifera* (süs eriği) ve *Acer negundo* (akçaağaç) çeşitleri için brüt kar analizi yapılmıştır. Karlılık analizinin brüt kar analizi düzeyinde yapılmasının nedeni, işletmelerde fazla sayıda dış mekân süs bitkisi üretilmesi ve bu çeşitlerin sabit sermaye unsurlarından yararlanma düzeyine ilişkin muhasebe kayıtlarının bulunmamasıdır. İşletmede üretim süresi çeşitler itibariyle farklılık arz etmektedir. Bu nedenle yıllık hesaplanan değişen masraflar ve üretim süresinin sonunda satışı yapılan fidanlardan elde edilen üretim değeri, tarımsal üretimde genel olarak gelirin elde edildiği 1. yılın sonuna indirgenmiştir. Masraf hesaplanırken yılsonu fiyatlar esas alındığı için reel faiz dikkate alınmıştır. Tarımsal faaliyetlerde reel faiz oranı hesaplamalarında genelde % 5 alındığı için bu çalışmada da bu oran kullanılmıştır (Kıral vd., 1996). Yıllar itibariyle yapılan masraf ve üretim dönemi sonunda elde edilen gelirin birinci yıla indirgenmesinde $K_0=K_n/(1+i)^n$ formülünden yararlanılmıştır (Karacan, 1991). İndirgenmiş üretim değerinden, indirgenmiş değişen masraflar toplamı çıkarılarak üretim dönemi için brüt kar hesaplanmıştır. Hesaplanan brüt kar üretim süresine bölünerek yıllık ortalama brüt kar belirlenmiştir. Hesaplanan dönem brüt karı indirgenmiş üretim değerine bölünerek brüt kar marjı hesaplanmıştır.

3. Araştırma Bulguları

İlde dış mekân süs bitkilerinin gelişmesine kamu kuruluşlarının özellikle belediyelerin öncülük ettiği belirlenmiştir. İlde peyzaj çalışmaları amacıyla kurulmuş küçük ölçekli işletmelerin büyük bir kısmı dış mekân süs bitkilerini diğer illerden (Büyük oranda Sakarya ve İzmir) satın alıp, fidan olarak satmakta ve ayrıca peyzaj düzenlemesi yaptıkları alanlarda kullanılmaktadırlar. Büyük işletmelerin çoğunluğu ise hem kendileri dış mekân süs bitkilerini üretmekte ve hem de diğer illerden satın alarak ticari faaliyetlerini sürdür-

mektedirler. Dış mekân süs bitkileri üretimi yapan işletmelerin, üretim alanları ortalama olarak 31.5 dekar açık ve 0.9 dekar kapalı olmak üzere toplam 32.4 dekadır. İşletmeler açık alanlarda daha ziyade dış mekân süs bitkileri, kapalı sera koşullarında ise iç mekân süs bitkileri ve fide üretimi yapmaktadırlar. İşletmelerin ticari faaliyetlerinin % 91.1'ini dış mekân süs bitkileri, % 8.9'unu ise iç mekân süs bitkileri ticareti oluşturmaktadır.

3.1. Dış Mekân Süs Bitkileri Brüt Kar Analizi

İncelenen işletmelerde dış mekân süs bitkilerinin brüt kar analizi, seçilen ibrelili ve yapraklı dış mekân süs bitkileri için birinci yılın sonuna indirgenmiş üretim değerinden, birinci yılın sonuna indirgenmiş değişen masrafların toplamı çıkarılarak hesaplanmıştır. Değişen masraflar hesaplanırken yıllar itibarıyla bitki çeşitlerine göre fidan, toprak hazırlama, bakım ve hasat masraf unsurları dikkate alınmıştır. İbrelili ve yapraklı dış mekân süs bitkilerinin işletmelerde ye-

tiştirilme süresi bitki çeşidine göre değişmektedir. İncelenen işletmelerde maliyet ve gelirleri hesaplanan ibrelili ve yapraklı dış mekân süs bitkilerinin, işletmede üretim süresi 3 ila 5 yıl arasında değişmektedir. Dış mekân süs bitkileri üretimi için alınan fidanların özellikleri de farklılık arz etmektedir. Bazı türlerde bir yıllık fidanlar kullanılırken, bazı türlerde üç (1+2) yıllık fidanlar kullanılmaktadır. Alınan fidanların bu özellikleri fidan maliyetlerine de etki etmektedir.

3.1.1. İbrelili Dış Mekân Süs Bitkileri Brüt Kar Analizi

İbrelili dış mekân süs bitkilerinden *Pinus nigra* (karaçam)'nın işletmelerde üretim süresinin genelde 3 yıl olduğu belirlenmiştir. Üç yıl boyunca, yıllar itibarıyla yapılan değişen masraflar ve dekara üretilen fidan sayısı Çizelge 1'de verilmiştir. Çizelge 1'den de görüldüğü gibi, karaçam üretiminde genelde (1+2) formunda fidanlar kullanılmakta ve üç yıllık üretim döneminde dekara 1.100 adet fidan üretilmektedir. Fidanla-

Çizelge 1. *Pinus nigra*-Karaçam değişen masraf ve gelir durumu (TL/Da) (1+2+3)
Table 1. The variable cost and production value of *Pinus nigra* (TL/Da)

Masraf Unsurları	1.Yıl	2.yıl	3.yıl
Fidan Masrafı	1.190,00		
Toprak Hazırlığı	100,00		
Torba	187,00		
Dikim	350,00		
Gübreleme (gübre, harç ve işçilik ücreti dâhil)	170,00	150,00	150,00
İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dâhil)	50,00	50,00	50,00
Sulama (su, işçilik ve elektrik)	150,00	150,00	150,00
Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	150,00	150,00	150,00
Söküm ve Ambalajlama	-	-	750,70
Diğer Değişen Masraflar (alet, makine bakımı, tamiri, ısıtma v.b)	75,00	75,00	75,00
Değişen Masraflar Faizi	109,00	25,88	59,65
Toplam Değişen Masraflar	2.531,00	600,85	1.385,35
İndirgenmiş Toplam Değişen Masraflar			4.359,79
Dekara Verim (Adet)			1.100
Ortalama Satış Fiyatı			10,00
Üretim Değeri			11.000
İndirgenmiş Üretim Değeri			9.977,32
Üretim Dönemi Brüt Karı			5.612,53
Yıllık Ortalama Brüt Kar			1.870,84
Brüt Kar Marjı (%)			56,25

rın üç yıllık toplam indirgenmiş değişen masrafları 4.359,79 TL, fidan satışından elde edilen indirgenmiş üretim değeri 9.977,32 TL, üretim dönemi için brüt kar 5.612,53 TL, yıllık ortalama brüt kar 1.870,84 TL ve brüt kar marjı ise % 56,25 olarak tespit edilmiştir.

Cedrus libani (sedir) bitkisi için yıllar itibarıyla değişen masraflar ve dönem sonunda elde edilen üretim değeri Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2'den de görüldüğü gibi sedir için 1+2 formunda alınan fidanlar 3 yıl tarlada yetiştirilerek satılmaktadır. Dekara 1.100 adet fidan üretimi yapılmaktadır. Üç yıllık değişen masrafların, birinci yılsonuna indirgenmiş değeri 4.375,39 TL'dir. İndirgenmiş üretim değeri 12.471,65 TL'dir. Üretim dönemi brüt karı 8.096,26 TL, yıllık ortalama brüt kar 2.698,75 TL, brüt kar marjı ise % 64,92 olarak tespit edilmiştir.

İncelenen işletmelerde yaygın olarak üretimi yapılan ibrelili dış mekân süs bitkilerinden biri de

Picea pungens (Mavi Ladin)'dir. Mavi Ladin bitkisi de işletmelerde genelde (1+2) formunda alınan fidelerin işletmede 5 yıl yetiştiriciliği yapıldıktan sonra satışı yapılmaktadır. Dekara 1.100 fidan üretimi yapılmaktadır. Beş yıl boyunca yapılan değişen masraflar ve elde edilen üretim değeri Çizelge 3'de verilmiştir.

Çizelge 3'den de görüldüğü gibi mavi ladin bitkisi için yapılan beş yıllık değişen masrafların birinci yılsonuna indirgenmiş değeri 6.414,71 TL ve indirgenmiş üretim değeri ise 22.624,43 TL'dir. Üretim dönemi için brüt kar 16.209,72 TL, yıllık ortalama brüt kar 3.241,94 TL, brüt kar marjı ise % 71,65'dir.

3.1.2. Yapraklı Dış Mekân Süs Bitkileri Brüt Kar Analizi

İncelenen işletmelerde yaygın olarak üretilen yapraklı dış mekân süs bitkilerinden *Aesculus hippocastanum* (atkestanesi), *Prunus cerasifera* (süs eriği) ve *Acer negundo* (akçaağaç) bitkileri

Çizelge 2. *Cedrus Libani*-Sedir değişen masraf ve gelir durumu (TL/Da) (1+2+3)
Table 2. The variable cost and production value of *Cedrus Libani* (TL/Da)

Masraf Unsurları	1.Yıl	2.yıl	3.yıl
Fidan Masrafı	1.205,00		
Toprak Hazırlığı	100,00		
Torba	187,00		
Dikim	350,00		
Gübreleme (gübre, harç ve işçilik ücreti dâhil)	170,00	150,00	150,00
İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dâhil)	50,00	50,00	50,00
Sulama (su, işçilik ve elektrik)	150,00	150,00	150,00
Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	150,00	150,00	150,00
Söküm ve Ambalajlama	-	-	750,70
Diğer Değişen Masraflar (alet, makine bakımı, tamiri, ısıtma v.b)	75,00	75,00	75,00
Değişen Masraf Faizi	109,60	25,85	59,65
Toplam Değişen Masraflar	2.546,60	600,85	1.385,35
İndirgenmiş Toplam Değişen Masraflar			4.375,39
Dekara Verim (Adet)			1.100
Ortalama Satış Fiyatı			12,50
Üretim Değeri			13.750,00
İndirgenmiş Üretim Değeri			12.471,65
Üretim Dönemi Brüt Karı			8.096,26
Yıllık Ortalama Brüt Kar			2.698,75
Brüt Kar Marjı (%)			64,92

Çizelge 3. *Picea pungens*-Mavi ladin değişen masraf ve gelir durumu (TL/Da) (1+2+5)
Table 3. The variable cost and production value of *Picea pungens* (TL/Da)

Masraf Unsurları	1.Yıl	2.yıl	3.yıl	4.yıl	5.yıl
Fidan Masrafı	2.200,00				
Toprak Hazırlığı	150,00				
Torba	187,00				
Dikim	350,00				
Gübreleme (gübre, harç ve işçilik ücreti dâhil)	170,00	150,00	150,00	150,00	150,00
İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dâhil)	50,00	50,00	50,00	50,00	50,00
Sulama (su, işçilik ve elektrik)	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00
Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00
Söküm ve Ambalajlama	-	-	-	-	750,7
Diğer Değişen Masraflar (alet, makine bakımı, tamiri, ısıtma v.b)	75,00	75,00	75,00	75,00	75,00
Değişen Masraf Faizi	156,69	25,85	25,85	25,85	59,65
Toplam Değişen Masraflar	3.638,69	600,85	600,85	600,85	1.385,35
İndirgenmiş Değişen Masraflar					6.414,71
Dekara Verim (Adet)					1.100
Ortalama Satış Fiyatı					25,00
Üretim Değeri					27.500,00
İndirgenmiş Üretim Değeri					22.624,43
Üretim Dönemi Brüt Karı					16.209,72
Yıllık Ortalama Brüt Kar					3.241,94
Brüt Kar Marjı (%)					71,65

brüt kar analizi yapılmıştır. Brüt kart analizi için seçilen çeşitlerden atkestanesi, genel olarak alınan bir yıllık fidanların işletmede beş yıl yetiştiriciliği yapıldıktan sonra satışı yapılmaktadır. Dekara 1.100 fidan üretimi yapılmaktadır. Üretim dönemi boyunca yapılan değişen masraflar ve elde edilen üretim değeri Çizelge 4'de verilmiştir. Çizelge 4'den de görüldüğü gibi beş yıllık değişen masrafların birinci yılsonuna indirgenmiş değeri 7.257,21 TL, indirgenmiş üretim değeri ise 31.674,21 TL'dir. Dönem brüt karı 24.417,00 TL, yıllık ortalama brüt kar 4.883,40 TL, brüt kar marjı ise % 77,09 olarak belirlenmiştir.

Süs Eriğinin işletmelerde üretimi, genel olarak alınan bir yıllık fidanların işletmede 4 yıl yetiştiriciliği yapıldıktan sonra, satışı yapılmaktadır. Dekara 1.100 fidan üretilmektedir. Süs eriğinin yıllar itibarıyla değişen masrafları ve üretim dönemi sonunda elde edilen üretim değeri Çizelge 5'de verilmiştir.

Çizelge 5'den de görüldüğü gibi üretim dönemi boyunca yapılan değişen masrafların, birinci yılın sonuna indirgenmiş değeri 5.417,80 TL, indirgenmiş üretim değeri 33.258,47 TL'dir. Üretim dönemi toplam brüt karı 27.840,67 TL, brüt kar marjı % 83,71 ve yıllık ortalama brüt karı ise 6.910,17 TL'dir.

İncelenen işletmelerde akçaağaç için alınan fidanlar dört yıllık üretim sonunda satılmaktadır. Dekara 1.100 adet fidan üretilmektedir. Üretim dönemi boyunca yapılan değişen masraflar ve elde edilen üretim değeri Çizelge 6'da verilmiştir. Çizelge 6'dan da görüldüğü gibi dekara indirgenmiş değişen masraf toplamı 6.339,03 TL ve indirgenmiş üretim değeri ise 19.004,84 TL'dir. Üretim dönemi için elde edilen brüt kar 12.665,81 TL, yıllık ortalama brüt kar 3.166,45 TL ve brüt kar marjı ise % 66,65'dir.

Çizelge 4. *Aesculus hippocastanum*-Atkestanesi değişen masraf ve gelir durumu (TL/Da) (1+5)
Table 4. The variable cost and production value of *Aesculus hippocastanum* (TL/Da)

Masraf Unsurları	1.Yıl	2.yıl	3.yıl	4.yıl	5.yıl
Fidan Masrafı	1.650,00				
Toprak Hazırlığı	250,00				
Torba	250,00				
Dikim	450,00				
Gübreleme (gübre, harç ve işçilik ücreti dâhil)	170,00	150	150	150	150
İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dâhil)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Sulama (su, işçilik ve elektrik)	150,00	150,00	150,00	150,00	150,00
Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00
Söküm ve Ambalajlama	-	-	-	-	1.250,00
Diğer değişen masraflar (tamir-bakım,ısıtma v.b)	75,00	75,00	75,00	75,00	75,00
Değişen Masrafların Faizi	150,50	32,60	32,60	32,60	88,90
Toplam Değişen Masraflar	3.495,50	757,60	757,60	757,60	2064,60
İndirgenmiş Değişen Masraflar					7.257,21
Dekara Verim (Adet)					1.100
Ortalama Satış Fiyatı					35,00
Üretim Değeri					38.500
İndirgenmiş Üretim Değeri					31.674,21
Üretim Dönemi Brüt Karı					24.417,00
Yıllık Ortalama Brüt Kar					4.883,40
Brüt Kar Marjı (%)					77,09

Çizelge 5. *Prunus cerasifera*-Süs Eriği değişen masraf ve gelir durumu (TL/Da) (1+4)
Table 5. The variable cost and production value of *Prunus cerasifera* (TL/Da)

Masraf Unsurları	1.Yıl	2.yıl	3.yıl	4.yıl
Fidan Masrafı	2.200,00			
Toprak Hazırlığı	250,00			
Torba	250,00			
Dikim	450,00			
Gübreleme (gübre, harç ve işçilik ücreti dâhil)	200,00	200	200	200
İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dâhil)	150,00	100,00	100,00	100,00
Sulama (su, işçilik ve elektrik)	150,00	150,00	150,00	150,00
Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	250,00	250,00	250,00	250,00
Söküm ve Ambalajlama	-	-	-	1.250,7
Diğer Değişen Masraf (alet, makine tamiri, v.b)	75,00	75,00	75,00	75,00
Değişen Masraf Faizi	178,90	34,90	34,90	91,20
Toplam Değişen Masraflar	3.975,00	775	775	2.025,7
İndirgenmiş Değişen Masraflar				5.417,80
Dekara Verim (Adet)				1.100
Ortalama Satış Fiyatı				35,00
Üretim Değeri				38.500
İndirgenmiş Üretim Değeri				33.258,47
Üretim Dönemi Brüt Karı				27.840,67
Yıllık Ortalama Brüt Kar				6.960,17
Brüt Kar Marjı (%)				83,71

4. Sonuç ve Öneriler

Çizelge 6. *Acer negundo*-akçaağaç değişen masraf ve gelir durumu (TL/Da) (1+4)
Table 6. The variable cost and production value of *Acer negundo* (TL/Da)

Masraf Unsurları	1.Yıl	2.yıl	3.yıl	4.yıl
Fidan Masrafı	1.100,00			
Toprak Hazırlığı	250,00			
Torba	250,00			
Dikim	450,00			
Gübreleme (gübre, harç ve işçilik ücreti dâhil)	200,00	200	200	200
İlaçlama (ilaç ve işçilik ücreti dâhil)	150,00	100,00	100,00	100,00
Sulama (su, işçilik ve elektrik)	150,00	150,00	150,00	150,00
Bakım (seyreltme, çapalama v.b)	250,00	250,00	250,00	250,00
Söküm ve Ambalajlama	-	-	-	1.250,7
Diğer Değişen Masraf (alet, makine bak, tamiri, v.b)	75,00	75,00	75,00	75,00
Değişen Masraf Faizi	129,40	34,90	34,90	91,20
Toplam Değişen Masraflar	3.004,40	809,90	809,90	2.116,90
İndirgenmiş Değişen Masraflar				6.339,03
Dekara Verim (Adet)				1.100
Ortalama Satış Fiyatı				20,00
Üretim Değeri				22.000
İndirgenmiş Üretim Değeri				19.004,84
Brüt Kar				12.665,81
Brüt Kar Marjı (%)				66,65
Yıllık Ortalama Brüt Kar				3.166,45

Dünya genelinde kentleşme eğiliminin giderek hız kazanması ve kentleşmenin ortaya çıkardığı yeşil alan gereksinimi dış mekân süs bitkilerine olan talebi artırmıştır. Türkiye’de de 1980’li yıllardan sonra gelişme eğilimine giren dış mekân süs bitkileri üretim ve ticareti özellikle 2000’li yıllarda önemli düzeyde artış göstermiştir. Türkiye’deki gelişmelere paralel olarak Konya İlinde de dış mekân süs bitkileri sektörel olarak yapılanma eğilimine girmiştir.

İlde dış mekân süs bitkileri talebini karşılamak amacıyla üretim yapan küçük ve orta büyüklükte işletmeler bulunmaktadır. Fakat ilde süs bitkileri sektörü için rekabet üstünlüğü oluşturacak bir yapılanma düzeyi henüz oluşturulamamıştır.

Konya ilinde yaygın olarak üretilen dış mekân süs bitkilerinden ibreli ağaç grubunda karaçam, sedir ve mavi ladin ile yapraklı ağaçlar grubunda bulunan atkestanesi, süs eriği ve akçaağaç bitkilerinin yapılan brüt kar analizinde, ortalama yıllık brüt karları 1.870,84 ile 6.960,17 TL/da arasında değişmektedir. İlde 2011 yılında üretimi

yapılan tek yıllık bitkisel ürünlerden buğday, arpa, şekerpancarı ve domatesin dekara brüt karları sırasıyla 169,95 TL, 118,55 TL, 264,4 TL ve 1.011,66 TL’dir (Anonim, 2012). Çok yıllık meyve ağaçlarından ceviz, elma, amut, kiraz ve çileğin 2011 yılı dekara brüt karları ise sırasıyla 1.278,11 TL, 283,25 TL, 677,36 TL, 1.156,00 TL ve 1.674,47 TL’dir (Eşitken vd., 2012b). Söz konusu ürünlerin dekara brüt karları ile yaygın olarak üretimi yapılan dış mekân süs bitkilerinin brüt karları karşılaştırıldığında dış mekân süs bitkilerinin önemli düzeyde yüksek bir brüt kar sağladığı görülmektedir. Fakat dış mekân süs bitkileri yetiştiriciliğinin çok yıllık ve meyvesiz olmaları nedeniyle bu bitkilerden sağlanan gelir yalnızca üretim dönemi sonunda yapılan fidan satışlarından elde edilmektedir. Bazı dış mekân süs bitkilerinin üretim döneminin 5-10 yıl gibi uzun süreli olması ve bu dönem boyunca işletmelerin finans gereksinimlerinin üretim faaliyetinden sağlanamaması nedeniyle, işletmelerde finansal sorunlar yaşama ihtimali bulunmaktadır. Ayrıca dış mekân süs bitkileri talebinin büyük

oranda belediyelerin ve diğer kamu kuruluşlarının yeşil alan oluşturma çalışmalarına bağlı olması nedeniyle yetiştirilen bitkilerin satışı ve satış fiyatında da bu kuruluşların alacağı kararlar etkili olmaktadır.

Kamu kuruluşlarından özellikle belediyelerin seçim dönemi çalışmalarında ortaya çıkan öncelikler, doğal olarak dış mekân süs bitkileri talebinin süreklilik arz eden düzenli bir piyasanın oluşmamasına neden olmaktadır. Bununla birlikte dünyada olduğu gibi Türkiye’de de dış mekân süs bitkileri gelişen bir sektör olma özelliğini sürdürmektedir. Dolayısıyla sektörün bölgesel ve ulusal düzeyde sağlıklı yapılanması için bir taraftan bu bitkileri yetiştiren işletmelerin düzenli gelir sağlayacak ürün çeşitliliğine yönelmeleri, diğer taraftan ölçek ekonomilerinden yararlanmak için optimal işletme büyüklüğünde faaliyet göstermeleri önem arz etmektedir. Ulusal olarak ise sektörün yapılanmasına katkı sağlamak amacıyla başta üreticilerin örgütlenmeleri yanında özellikle belediye ve kamu kuruluşlarının sektöre yönelik teşvik ve desteklerini, sektörün sürdürülebilir yapı kazanmasına katkı sağlayacak boyutta oluşturulması gerekmektedir.

Süs bitkilerinin alternatif tarımsal faaliyet olarak ortaya çıkması, bu bitkilere yönelik bilimsel olarak sosyo-ekonomik ve teknik çalışmalarında yapılmasını gerektirmektedir. Böylece gerek üreticiler ve gerekse karar alıcıların sektöre yönelik alacakları kararlar bilimsel verilere dayalı olarak gerçekleşecektir.

Kaynaklar

Anonim, 2001. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Bitkisel Üretim Özel İhtisas Komisyonu Süs Bitkileri Alt Komisyonu Raporu, <http://ekutup.dpt.gov.tr>. Erişim Tarihi; 10.05.2014.

Anonim, 2010. Türkiye Süs Bitkileri Sektör Raporu, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı Antalya İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği Yayınları, Antalya.

Anonim, 2012. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Konya İl Müdürlüğü Kayıtları, Konya.

Anonim, 2014. Tarım İstatistikleri.TÜİK, www.tuik.gov.tr. Erişim Tarihi;05.05.2014.

Ay S, 2009. Süs Bitkileri İhracatı, Sorunları ve Çözüm Önerileri: Yalova Ölçeğinde Bir Arayış. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve

İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. 14:423-443.

Dissart J.C and Deller S.C, 2000. Quality Of Life In The Planning Literature, Journal of Planning Literature, 15 (1): 135-161.

Eşitken A, Çelik Y, Polat A.T, Karakayacı Z, 2012a. Konya’da Dış Mekân Süs Bitkileri, İç Mekân Süs Bitkileri, Kesme Çiçekler Ve Çiçek Soğanları Yetiştiriciliği Yatırımlarına Yönelik Fizibilite Çalışması. T.C. Mevlana Kalkınma Ajansı, Konya.

Eşitken A, Pırlak L, Kara Z, Bayramoğlu Z, Sabır A, 2012b. Konya İli Meyvecilik Ve Bağcılık Eylem Planı. Mevlana Kalkınma Ajansı, Proje Raporu, Konya.

Karacan A.R, 1991. Tarım İşletmelerinin Finansmanı ve Tarımsal Kredi. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No:498, İzmir.

Karagüzel O, Korkut A.B, Özkan B, Çeliker F.G, Titiz, S, 2010. Süs Bitkileri Üretiminin Bugünü, Dünü Geliştirme Olanakları ve Hedefleri. Türkiye Ziraat Mühendisliği VII. Teknik Kongresi, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Bildiriler Kitabı I. Cilt, 539-558, C 11-15 Ocak 2010. Ankara.

Özen F, Kılınç M, Uz S, 1998. Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kurupelit Kampus Alanındaki Süs Bitkileri. Çevre Koruma Dergisi, 7 (27):26-30.

Sayın B, Sayın C, 2004. Türkiye Süs Bitkileri Üretim ve Pazarlama Yapısının AB’ne Uyum Açısından Değerlendirilmesi, Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi, 16-18 Eylül, Tokat.

Subaşı O.S, Yeler O, Yatkın E, 2012. Süs Bitkileri Sektörü, Uluslararası Pazara Giriş. Mersin Flora, Süs Bitkileri Projesi Raporu.

Taşcıoğlu Y, 2003. Antalya İlinde İhracata Yönelik Kesme Çiçek Üretim ve İhracat Yapısının İncelenmesi. Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

Temel M, 2011. Yalova’da Süs Bitkileri İşletmelerinin Yapısı, Üretim Olanakları, Sorunları ve Çözüm Önerileri. Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Tekirdağ.

Titiz, S, Çakıroğlu, N, Birişçi Yıldırım T, Çakmak S, 2000. Süs Bitkileri Üretim Ve Ticaretindeki Gelişmeler, TMMMO, Tarımsal Kongre I. Cilt. S: 709-740.

Yılmaz İ, 2009. Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türk Kesme Çiçek Sektörünün Swot Analizi. Akdeniz Üniversitesi Ziraat fakültesi Dergisi, 22 (1):103-112.

Zencirkıran M, Gürbüz İ.B, 2009. Turkish Ornamental Plants Sector in the European Union Screening Process. Journal of Fruit and Ornamental Plant Research, 17(2):235-250.

Vonk Noordegraaf C, 1998. Trends and requirements in floriculture in Europe. Acta Horticulturae, 454: 39-48.

Yazgan M.E, Korkut A.B, Barış E, Erkal S, Yılmaz R, Erken K, Gürsan K, Özyavuz M, 2005. Süs Bitkileri Üretiminde Gelişmeler. TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kongre, Cilt - 1, S.589-607.

